DE JAVAANSCHE DANS

OVERDRUK

DJÅWÅ

1924

P. DUCRO.

Kon. Bat. Gen.
XLV
447

0010-7
000010

De Ja
een waj
voerd, l
waarbij
romp, ar
hebben t
Naar d
deze kun
een Solo'
eerstgene
karta, in
Rembang
dans is in
De hoo
takken v
P. A. Soe
te omsch

1. De S
Jogja

2. Bij d
mees
scher
eisch

3. Bij h
Jogja

4. Bij de
boven
te Jog

Boven v
noemd va
laastgenoe
„aloes" (
krachtig).

Tot nog
danskunst
de bewegin

0010-75639847
00001037699
M 287 00
XLV 447

De Javaansche dans

door P. A. Soerjadiningrat

De Javaansche dans, zooals die bijv. bij een wajang-wong voorstelling wordt uitgevoerd, bestaat uit een aantal bewegingen, waarbij niet alleen been en voet, maar ook romp, arm en hand, hals en hoofd een rol hebben te vervullen.

Naar de beide voornaamste centra, waarin deze kunst beoefend wordt, onderscheidt men een Solo'schen en een Jogja'schen dans. De eerstgenoemde vindt men, behalve in Soerakarta, in Banjoemas, Pekalongan, Semarang, Rembang, Madioen en Kediri. De Jogja'sche dans is in zwang in Jogjakarta en Kedoe.

De hoofd-verschillen tusschen deze beide takken van eenzelfden stam zijn, volgens P. A. Soerjadiningrat te Jogjakarta, als volgt te omschrijven :

1. De Solo'sche houding is fijn en lenig, de Jogja'sche heldhaftig en krachtig.

2. Bij den Jogja'schen dans wordt de rug meestal recht gehouden, voor den Soloschen dans schijnt dit geen bepaalde eisch te zijn.

3. Bij het z.g. „njirig" loopt de danser te Jogja op de teenen, te Solo niet.

4. Bij den vrouwendans worden te Solo de bovenarmen tegen den romp gehouden, te Jogja niet.

Boven werd reeds de onderscheiding genoemd van vrouwen- en mannen-dans. De laastgenoemde kan nog worden verdeeld in „aloes" (fijn ; zacht) en „gagah" (sterk ; krachtig).

Tot nog toe bestond de opleiding in de danskunst eenvoudig in het nabootsen van de bewegingen van een geoefend danser.

Toen echter eenige jaren geleden te Jogja een muziek- en dansvereeniging, Krida Beksa Wirama, werd opgericht en verscheidene leerlingen van de daar gevestigde mulo- en middelbare scholen zich aanmeldden voor het ontvangen van onderwijs, ontstond er behoefte aan een serie van elkaar in moeilijkheid geleidelijk opvolgende oefeningen, waarmee het gestelde doel het zekerst en in den kortst mogelijken tijd kan worden bereikt. Het resultaat van vele hieromtrent gehouden besprekingen werd neergelegd in een handleiding, waarin de voornaamste bewegingen zijn afgebeeld en van een korte toelichting zijn voorzien. De „dans-meester" wordt hierdoor niet overbodig, maar zijn taak wordt zeer vergemakkelijkt, eenerzijds doordat hij nu een wel-overdachte leidraad bij zijn onderwijs bezit en anderzijds doordat de leerling bij de instudeering van houdingen en standen thuis niet meer uitsluitend op zijn geheugen is aangewezen. Ook daar, waar men over minder goed geschoolde dans-onderwijzers beschikt, zal deze leergang goede diensten kunnen bewijzen.

De cursus is verdeeld in drie afdeelingen:

I. Houdingen en standen, welke als grondslag van de verschillende dans-figuren zijn te beschouwen.

II. Dans-bewegingen in verband met de begeleidende muziek (ontwikkeling van het maatgevoel).

III. Het leggen van uitdrukking in den dans, waardoor er „leven" in de verschillende lichaamsbewegingen wordt gebracht.

* * *

Hieronder wordt de eerste afdeeling — toegelicht in de bijbehoorende afbeeldingen — nader omschreven. Bij ijverige en degelijke studie kan deze in ongeveer twee maanden worden doorgewerkt.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

LEERGANG VOOR DE BEOEFENING VAN DEN JAVAANSCHEN DANS.

1ste Afdeeling.

1. Stand.

1. a. en b. Zich in postuur stellen: de schouderbladen vlak; de rug gestrekt; borst naar voren; buik ingetrokken.

Doel: een goede lichaamshouding en rechten stand.

2. t/m 6. Been en voet.

2. Stand van de beenen: van elkaar; de voeten naar buiten gericht.

Doel: een goede plaatsing van de voeten en een rechte en flinke houding.

3. Het neerzetten van de voeten.

Doel: voorbereiding tot het uitvoeren van de tajoengan-dans (het loopen, uitgedrukt in dansbeweging).

4 a. en b. Het buigen van rechter- en linkerbeen.

Doel: het verkrijgen van een goede houding van been en heup bij het beenbuigen.

5. Het buigen van beide beenen; houding: rechtop.

Doel: een goede houding van dij en heup.

6. Het heffen van rechter- en linkerbeen.

Doel: buigen en heffen van het been.

7. t/m 11. Arm en hand.

7. Handhouding „ngroedji": de vingers aaneengesloten naast elkaar; de duim tegen de handpalm; de pols gebogen en de hand omhoog gericht.

Doel: Oefening van handhouding en polsbeweging (wordt dikwijls alleen met de linkerhand uitgevoerd).

8. Handhouding „ngepel": pols gebogen; hand omhoog gericht; vingers gebogen met de toppen tegen de handpalm; de pink een weinig opgericht; de duim gebogen met de top tegen het midden-gedeelte van den wijsvinger.

Doel: houding van vingers en pols van linker- en rechterhand.

9. Handhouding „Njempoerit": pols gebogen; hand omhoog gericht; top van den duim tegen top van den gebogen wijsvinger; daarnaast de beide andere vingers gebogen; pink eveneens gebogen, maar een weinig opgericht.

Doel: houding van vingers en pols (alleen van de rechterhand).

10. Handhouding „Ngiting": pols gebogen, hand omhoog gericht; top van den gebogen middelvinger op die van den omhoog gerichten duim; de overige vingers en de pink een weinig gebogen.

Doel: houding van vingers en pols (gewoonlijk alleen van de linkerhand).

11. Buiging van de armen.

Doel: houding van rechter- en linkerarm in verband met de dansbeweging.

12. De hals.

12. In postuur staande het hoofd rechts en links draaien.

Doel: oefening in het draaien van het hoofd.

13 t/m 16. Sila en Sembah.

13. Knielen: romp, hals en hoofd rechtop; de linkerhand in de houding „ngiting" (zie 10); de rechterhand „ngepel" (zie 8); het lichaam rustende op de hiel van den rechtervoet, waarvan de voetzool gestrekt is; de dijen van elkaar; de linkervoet buitenwaarts gericht, de teenen een weinig omhoog.

Doel: oefening in het buigen van hand en voet.

14. a en b. „Sila marikeloe": de handen gevouwen; de ellebogen rustende op de knieën; de duimen opgericht met de toppen tegen elkaar; rechtervoet vóór de linker met de voetzool onder de linkerknie; het lichaam licht voorover gebogen.

Doel: oefening in het sila-zitten in verband

1a.

1b.

2.

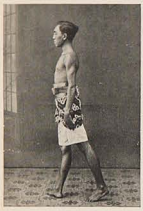

3.

4a.

4b.

5.

6.

7.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

8.

9.

10.

11.

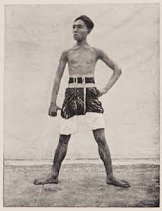

12.

13.

19a. 2

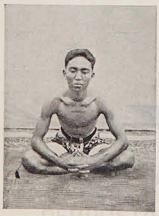

14a.

14b.

15.

20b.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

10.

16.

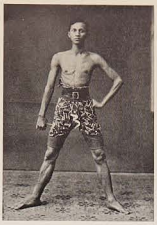

17.

18.

13.

19a. 21a.

19b.

20a.

15.

20b.

21b.

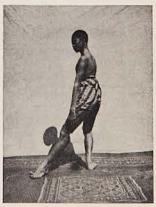

22.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

23a.

23b.

24a.

24b.

met den d

15. Een se
de han
gen elk
men o
heven;
romp r
Doel: oef
bij het mak

16. Een se
been:);
hoofd r
Doel: als

17 t/m 24.
17. Houding
rechtera
voeten n
Doel: het
lichaamshoud

18. Stand m
een wein
strekt;
teenen o
Doel: voorb
tajoengan-dan
speler bij den
plaats. (Zij,
nemen steeds
lijksch leven,
meerdere, in v
bewegen).

19. Het neerz
a. Fijne d
de vingers
hand naas
hoofd naa
buitenwaar
gebogen. V
zet, wordt

b. Krachti
postuur; d
naast elkaa
de zij; ver
wordt vóór
geheven.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

met den dans; lenig maken van de beenen.

15. Een sembah maken terwijl men sila zit: de handen opgeheven met de palmen tegen elkaar; de vingers gestrekt; de duimen omhoog gericht; de ellebogen geheven; de voetzool van de knie af; de romp rechtop.
Doel: oefening van armen, beenen en romp bij het maken van een sembah.

16. Een sembah maken, knielende (op één been:): de handen als in 15; romp en hoofd rechtop.
Doel: als in 13 en 15.

17 t/m 24. Lichaamshouding.
17. Houding rechtop: linkerhand in de zij, rechterarm gestrekt; beenen van elkaar, voeten naar buiten gericht.
Doel: het verkrijgen van een goede lichaamshouding.

18. Stand met gebogen knieën: het lichaam een weinig voorover gebogen; armen gestrekt; voeten naar buiten gericht, de teenen opwaarts gebogen.
Doel: voorbereiding van den stand bij den tajoengan-dans en voor de houding van den speler bij den gang naar de hem aangewezen plaats. (Zij, die geoefend zijn in den dans, nemen steeds deze houding aan in het dagelijksch leven, als zij zich, uit eerbied voor een meerdere, in voorover gebogen houding voortbewegen).

19. Het neerzetten van de voeten.
a. Fijne dans: het lichaam in postuur; de vingers van rechter- en van linkerhand naast elkaar gestrekt (zie 7); het hoofd naar rechts gewend; de voeten buitenwaarts gericht, de teenen opwaarts gebogen. Vóórdat de voet wordt neergezet, wordt die een weinig opgeheven.

b. Krachtige dans: het lichaam in postuur; de vingers van de linkerhand naast elkaar gestrekt, de rechterhand in de zij; verder als bij a, doch de voet wordt vóór het neerzetten hooger opgeheven.
Doel: plaatsing van de voeten.

20. Rechts overbuigen.
a. Fijne dans: houding van hoofd, armen en beenen als bij 19 a.
b. Krachtige dans: houding van hoofd, armen en beenen als bij 19 b.
Doel: oefening voor heup en lendenen.

21. Het terugtrekken van het been.
a. Fijne dans: als bij 19 a. Het been wordt langzaam terug getrokken.

b. Krachtige dans: als bij 19 b. doch rechts overhellend en het hoofd naar links gericht. Het been wordt met een ruk (krachtig) terug getrokken.
Doel: oefening in het terugtrekken van den voet.

22. Het neerzetten van de voeten voor den tajoengan-dans: het lichaam in postuur, de voeten buitenwaarts gericht; de teenen opwaarts gebogen; het hoofd rechts of links gewend in verband met de plaatsing van de voeten (wordt de linkervoet vóór geplaatst, dan wordt ook het hoofd naar links gewend en omgekeerd).
Doel: beweging van het hoofd in verband met de plaatsing van de voeten.

23. Tajoengan.
a. Fijne dans: het lichaam in postuur; de voeten buitenwaarts gericht; de teenen van den voet, die voortschrijdt, worden opwaarts gebogen; de vingers van de rechterhand „njempoerit" (zie 9) of „ngiting" (zie 10), die van de linkerhand „ngroedji" (zie 7) of „ngiting" (zie 10), en daarna met een zwaai naar voren deze hand in de zij; het hoofd naar rechts of links gewend in verband met de vóór-plaatsing van rechter- of linkervoet.
b. Krachtige dans: als a, doch arm en been hooger opgeheven. De hand wordt niet in de zij geplaatst.
Doel: oefening in gelijktijdige beweging van voet, hand en hoofd; lenig maken van de been-gewrichten, opdat de bewegingen niet houterig of met schokken worden uitgevoerd.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

24. Ombak-toja- (= golf).

a. Fijne dans: als bij 23 a, doch de knieën licht gebogen.

b. Krachtige dans: als bij b, doch arm en been hooger opgeheven. De hand wordt niet in de zij geplaatst.

Opm.: Bij „tajoengan" (23) schrijdt de danser voort, bij „ombak toja" wordt het been slechts opgetrokken, de danser blijft op de plaats staan.

Doel: oefening in het optrekken van het been met gelijktijdige arm- en hoofdbeweging. (De afbeelding geeft het begin van deze figuur aan, de hoofdbeweging begint pas hierna).

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

De Javaansche dans

door Krido-Bekso-Wiromo

TWEEDE AFDEELING.

In deze afdeeling worden behandeld de dansbewegingen in verband met de begeleidende muziek, met de hoofddansen „Himpoer" (fijne dans) en Kalangkinantang" (krachtige dans) en de „gending's" (melodieën), welke voor het algemeene onderwijs zijn vastgesteld: voor den dans „kendang bibaran" (Bij elke melodie hoort een vaste tromslag) en „wirama tanggel" (middelmatig tempo) en voor „tajoengan": seseg (snel tempo.).

1 en 2. „N j a b e t."

1a en 1b. Opwerpen van de sjerp naar achter met de linkerhand. Buiging van den rechtervoet, handhoudig „njempoerit" (zie 1ste afd. No. 9) op den t w e e d e n k e m p o e l-s l a g.

2a en b. Plaatsing van den rechtervoet, na het opwerpen van de sjerp (om daarna het linkerbeen op te heffen) op den z e s d e n k e t o e k-s l a g. Buiging van voet en linkerhand (bij b ook hoofdbeweging naar links) op den d e r d e n k e n o n g-s l a g.

3. N e e r z e t t e n v a n d e n v o e t.

3a en 3b. Plaatsing van den linkervoet (vóór het neerzetten van den rechtervoet) en njempoerit-houding van de rechterhand op den l a a t s t e n k e m p o e l-s l a g. — Neerzetten van den voet op den g o n g-s l a g.

4 en 5. „N g o j o g" („uitvallen").

4a. Naar rechts uitvallen op den e e r s t e n k e t o e k-s l a g.

5a. Na het uitvallen de sjerp links opwerpen op „wela" (kempoelslag, die niet geslagen wordt).

4b en 5b. Einde van den uitval op „wela".

6. O p l i c h t e n v a n h e t b e e n.

6a. Plaatsing van den rechtervoet (om het linkerbeen op te lichten) op den t w e e d e n k e t o e k-s l a g. Buiging van het linkerbeen op den e e r s t e n k e n o n g-s l a g.

6b. Opwerpen van de sjerp en terug plaatsen van den linkervoet (om daarna het rechterbeen op te heffen) op den t w e e d e n k e t o e k-s l a g. — Buiging van het rechterbeen en halsbeweging op den e e r s t e n k e n o n g-s l a g.

7. „N g o e n o e s" (den voet een weinig oplichten en langzaam terugtrekken).

7a. Plaatsing van den linkervoet en opwerpen van de sjerp (om daarna den rechtervoet langzaam terug te trekken) op den e e r s t e n k e m p o e l-s l a g.

Terugtrekken van den voet op den t w e e d e n k e n o n g-s l a g.

7b. Plaatsing van den rechtervoet (om den linkervoet terug te trekken) op den e e r s t e n k e m p o e l-s l a g.

Voet een weinig oplichten en krachtig (met een ruk) terugtrekken op den t w e e d e n k e n o n g-s l a g.

8 en 9. O p h e f f e n v a n h e t b e e n.

8a. Buiging van het rechterbeen op den t w e e d e n k e m p o e l-s l a g.

9a. Plaatsing van den rechtervoet (om het linkerbeen op te heffen) op den z e s d e n k e t o e k-s l a g.

Buiging van het linkerbeen op den d e r d e n k e n o n g-s l a g.

8b en 9b. Buiging van het linkerbeen op den t w e e d e n k e m p o e l-s l a g.

Halsbeweging naar links op den d e r d e n k e n o n g-s l a g.

10. N e e r z e t t e n v a n d e n v o e t b i j h e t e i n d e v a n d e n d a n s.

10a. (zie 7a) en 10b. Plaatsing van den linkervoet (om daarna den rechtervoet neer te

PERPUSTAKAAN NASIONAL

No. 1a.

No. 1b.

No. 2a.

No. 2b.

No. 3a.

No. 3b.

No. 4a.

No. 4b.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

No. 5a.

No. 5b.

No. 6a.

No. 6b.

No. 7a.

No. 7b.

No. 8a.

No. 8b.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

No. 9a.

No. 9b.

No. 10a.

No. 10b.

No. 11a.

No. 11b.

No. 12a.

No. 12b.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

No. 13a.

No. 13b.

No. 14a.

No. 14b.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

zetten en de sjerp op te werpen) op den derden kempoel-slag.

Strekken van het rechterbeen op den achtsten ketoek-slag.

Neerzetten van den rechtervoet op den gong-slag.

10a. (Tweede vorm). Neerzetten van den voet voor „tajoengan".

Plaatsing van den linkervoet (om daarna den rechtervoet neer te zetten) en de hand in de houding „njempoerit" brengen op den derden kempoel-slag.

Loslaten van de sjerp bij het opwerpen met de linkerhand en strekken van het rechterbeen op den achtsten ketoek-slag.

Neerzetten van den rechtervoet op den gong-slag.

11 en 12. Een schrede doen met het rechterbeen.

11a. Vóór een schrede te doen, eerst naar rechts uitvallen op „wela" (kempoel-slag, die niet geslagen wordt) en naar links terugkeeren (om het rechterbeen op te heffen) op den eersten kenong-slag.

Opheffen van het rechterbeen op den eersten kempoel-slag.

11b. Vóór een schrede te doen, eerst naar rechts uitvallen op „wela" en naar links terugkeeren (den linkervoet terugtrekken, het rechterbeen opheffen en de rechterhand draaiën (zie 1b) op den eersten kenong-slag.

Strekking van het rechterbeen en aannemen van de handhouding (zie de afb.) op den eersten kempoel-slag.

12a. Een schrede doen met het rechterbeen op den tweeden kenong-slag.

12b. Een schrede doen met het rechterbeen, gevolgd door opheffing van het linkerbeen op den tweeden kenong-slag.

13. Een schrede doen met het linkerbeen.

13a. Vóór een schrede te doen, eerst het lichaam naar rechts laten overhellen en het linkerbeen oplichten op den derden kenong-slag.

Strekking van het linkerbeen en de hand in de houding „njempoerit" brengen op den laatsten kempoel-slag.

Opwerpen van de sjerp op den achtsten ketoek-slag.

Een schrede doen en de linkerhand in de houding „ngroedji" brengen op den gong-slag.

13b. Vóór een schrede te doen, het linkerbeen strekken en de rechterhand buigen op den laatsten kempoel-slag.

Een schrede doen met het linkerbeen en het rechterbeen opheffen op den gong-slag.

14. Een schrede met het rechterbeen.

14a. Vóór een schrede met het rechterbeen te doen, laat men het lichaam links overhellen. Oplichten van den rechtervoet op den eersten kenong-slag.

Strekking van het rechterbeen op den eersten kempoel-slag, aannemen van de handhouding als in de afbeelding voor de linkerhand aangegeven, op den vierden ketoek-slag.

Een schrede doen met het rechterbeen zooals in de afbeelding is aangegeven, op den tweeden kenong-slag.

14b. Vóór een schrede te doen, wordt de rechtervoet gestrekt (zooals in afb. 11b) op den eersten kempoel-slag.

Een schrede doen met het rechterbeen en opheffen van het linkerbeen op den tweeden kenong-slag.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

KON. BAT. GENOOTSCHAP VAN K. EN W.

De Javaansche dans,

door Krida Beksa Wirama.

Afdeeling III.

DE HOUDING VAN LICHAAM EN LEDEMATEN.

De lichaamshoudingen in verband met de bedoeling van den dans worden hieronder aangegeven door vaststelling van verschillende maten. De „ziel van den dans", dat is de gemoedsbeweging, welke er door wordt weergegeven, is echter niet in een maat of in een getal uit te drukken. Wij geven daarvoor enkele foto's, waarvan 10a een „strenge" gelaatsuitdrukking en levendige bewegingen heeft, 10b een fiere gelaatsuitdrukking en houding, terwijl 10c een ernstige gelaatsuitdrukking paart aan een fiere houding. Deze gevoelens worden zoowel in den mannen- als in den vrouwen-dans uitgedrukt. Zij komen niet zoo zeer tot uiting door de gelaatsuitdrukking van den danser als wel door de volmaakte dansbewegingen zelve.

1. HOUDING VAN DEN HALS.

a. Kijkt men recht naar voren, dan moet de hals recht opgericht zijn, niet overhellend naar voren of naar achter.

b. 1. Wil men naar rechts kijken, dan moeten hals en hoofd eerst naar links worden gebogen, zoodat de middellijn van het hoofd ongeveer 8 c.M. van de lichaamsmiddellijn komt te liggen. De linker-halsspieren zijn slap, de rechter gespannen. Het links overhellende hoofd wordt vervolgens naar rechts gebracht, waarbij de schouders niet mee bewogen mogen worden. Daarna wordt het hoofd opgericht met het aangezicht naar rechts.

Wil men naar links kijken, dan zijn de bewegingen juist tegenovergesteld.

2. Voor het „patjak djonggo" (met korte rukken bewegen van hoofd en hals) naar rechts wordt de hals ook eerst naar links gebogen (laat men het hoofd naar links overhellen), ongeveer 7 c.M. van de lichaamsmiddellijn. Bij een „krachtigen" dans (gagah) geschiedt de zijwaartsche buiging van den hals met rukken, bij een „fijnen" dans (aloes) geleidelijk.

Overigens zijn de bewegingen als bij b 1.

c. Bij „aloes" [1]) zijn de oogen gericht op een punt, dat zich bevindt op een afstand van driemaal de lichaamslengte van den danser. Bij „gagah" is deze afstand vijfmaal de lichaamslengte.

2. EEN SEMBAH MAKEN BIJ HET SILA-ZITTEN.

a. Bij „aloes" is de afstand van de duimen tot den neus ½ c.M. of ze rusten tegen den neus, bij „gagah" is deze afstand 2 c.M., waarbij de hals met rukken naar rechts wordt bewogen (patjak djangga) en het gezicht vervolgens naar links wordt gericht (zie c).

b. De afstand van de knieën is, vóór het maken van de sembah, 65 c.M.

c. Bij het maken van de sembah worden de knieën tot op een afstand van 90 c.M. uit elkaar gebracht. Afstand van de knokkels der vingers van de rechterhand tot de borst 23 c.M., bij „aloes" 17 c.M. Afstand van de pols tot de kin 8 c.M., bij „aloes" 16 c.M.

d. De oogen zijn recht vooruit gericht op een punt, als aangegeven in 1c.

3. KNIELEN.

a. Het scheenbeen niet te ver naar buiten of naar binnen.

1) Met „aloes" en „gagah" worden resp. zg. „fijne" en „krachtige" dansen bedoeld.

b. De rechterknie hoogstens 29 c.M. verwijderd van de loodlijn, langs den rug getrokken.

c. De linkerknie is 21 c.M. en de linkerhiel 47 c.M. verwijderd van de genoemde loodlijn.

4. DE STAND.

Staan met de beenen van elkaar op een afstand van 55 c.M. bij „gagah" en 51 c.M. bij „aloes" bij een lengte van den betrokkene van 168 c.M.

De voeten staan schuin op de lijn, die de beide hielen verbindt. De kleine teen is van die lijn 5 c.M. verwijderd.

Het achterdeel van het lichaam steekt niet verder dan 3 — 5 c.M. uit buiten de loodlijn langs achterhoofd en kuit.

5. DE ARM ZWAAIEN (njabet).

a. De rechterhand voor de borst op een afstand van 20 c.M. en 13 c.M. onder de kin.

Het lichaam helt naar links over. Daarbij is de lichaams-middellijn 45 c.M. verwijderd van de loodlijn, die langs de hiel van het opgeheven rechterbeen kan worden getrokken.

De knie van het gebogen linkerbeen bevindt zich 13 c.M. onder de plaats, waar deze zou zijn, als het heen gestrekt is.

Het aangezicht rechtop of naar links gewend.

b. De rechterhand voor de kin op een afstand van 25 c.M.

Daarbij komt de lichaamsmiddellijn op een afstand van 48 c.M. van de loodlijn langs de hiel van het opgeheven rechterbeen.

Het aangezicht rechtop of naar rechts gewend.

6. HET NEERZETTEN VAN DE VOETEN.

Vóór het neerzetten wordt de voet eerst opgeheven, bij „aloes" 4½ c.M. en bij „gagah" 64 c.M. en daarna plat neergezet (niet met de teenen omhoog of omlaag gericht als bij 2 en 3). Bij „aloes" wordt het linkerbeen gebogen, bij „gagah" gestrekt.

Ook al is de afstand van den voet tot den grond juist, dan mogen toch de teenen niet omhoog of omlaag worden gericht (zie b en c).

Bij het doorbuigen van het linkerbeen komt de knie 19 c.M. onder de plaats, waar deze zich bevindt als het been gestrekt wordt. De afstand van de uit elkaar geplaatste voeten is als die in 4.

De helling van het lichaam naar links is als die in 5.

7. OVERHELLEN NAAR RECHTS EN LINKS.

a. Bij de uitvoering van deze beweging wordt het been in de knieholte gebogen, knie en Achilles-pees worden strak gehouden, achtereenvolgens worden ontspannen de spieren van de heup, het middel en die onder de oksel.

Bij het teruggaan naar links wordt de voet op de teenen geplaatst (zie Afd. II sub. 5a).

De lichaamsmiddellijn wordt 13 c.M. verplaatst, de knie bevindt zich 13 c.M. onder de plaats, waar deze bij strekking van het been zou zijn.

b. Het eenige verschil met a bestaat daarin, dat het linkerbeen geheel gestrekt wordt, de lichaamsmiddellijn verplaatst zich 23 c.M. en de voet wordt niet op de teenen geplaatst (zie Afd. II sub. 5b).

8. OPHEFFEN VAN HET BEEN.

a. De voet wordt ter hoogte van 17 c.M. van den grond geheven, de voetzool wordt horizontaal gehouden, zoodat de richting van den voet evenwijdig loopt met die van de schouders, de teenen mogen niet omhoog of omlaag gericht zijn; knie en gewrichten zijn gespannen.

b. Het eenige verschil met a bestaat daarin, dat het bovenbeen horizontaal ligt (de knie komt dus juist op één hoogte met de heup).

9. HOUDING VAN HET GEZICHT.

a. Bij opgerichten stand recht naar voren ziende.

b. Naar rechts gewend.

c. Naar links gewend.

10. AFBEELDING VAN MILDE EN STRENGE GELAATSUITDRUKKING.

a. Strenge gelaatsuitdrukking bij „aloes".
b. Milde gelaatsuitdrukking bij „gagah".
c. Tamelijk strenge gelaatsuitdrukking bij „gagah".

Een toestel voor het bepalen van maten en verhoudingen in verband met den Javaanschen dans.

a. Standaard, welke kan dienst doen om de lichaams-middellijn aan te geven.
b. Verdeeling in centimeters, o.a. ter bepaling van de lichaams-hoogte bij verschillende dansfiguren.
c. Verdeeling in centimeters, o.a. ter bepaling van den afstand van de lichaams-middellijn.
d. Verschuifbare lat ter vergemakkelijking van de bepaling der verticale maten.
e. Een verplaatsbaar touw ter vergemakkelijking van de bepaling der horizontale maten.
f. Hulpmiddel voor de bepaling van het richten van den blik.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

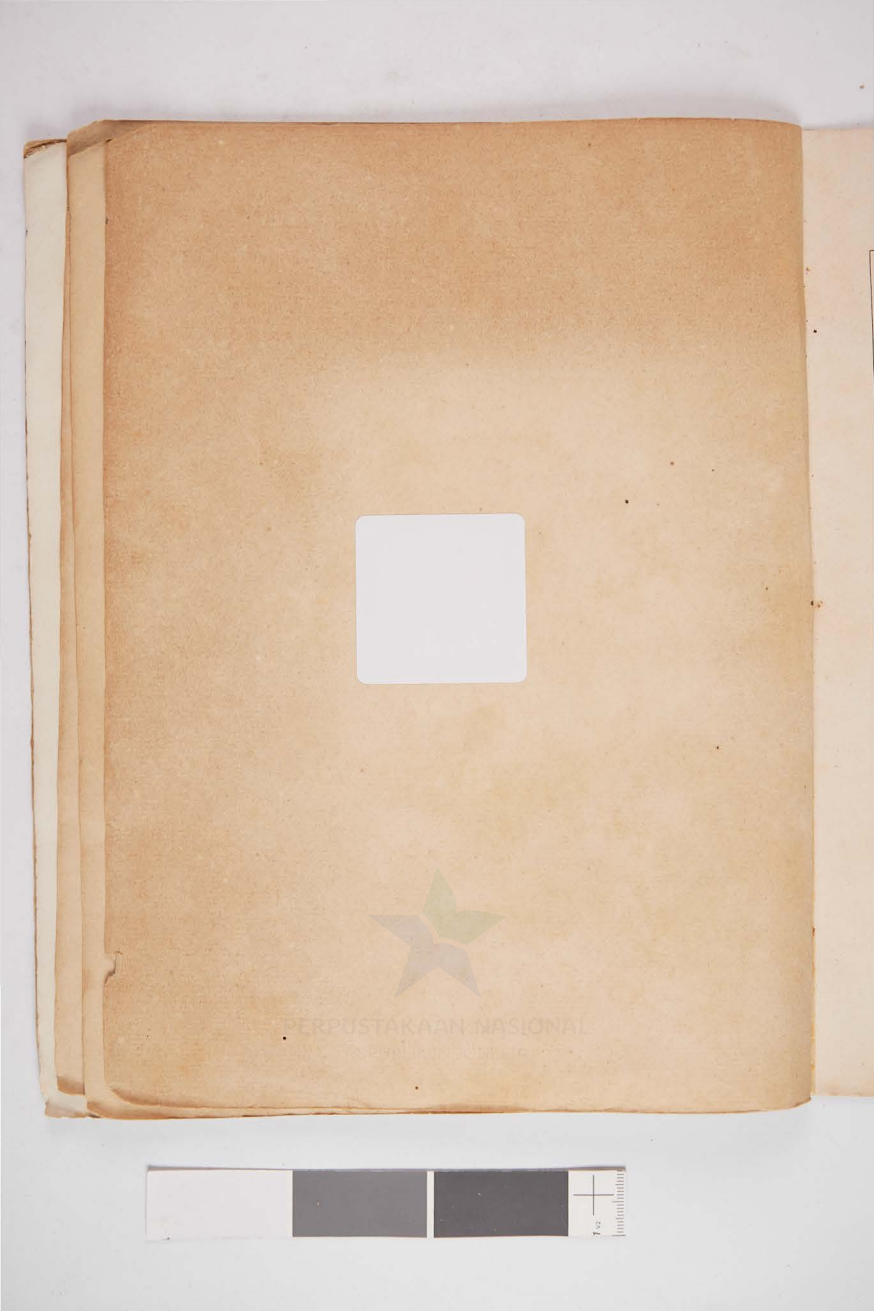

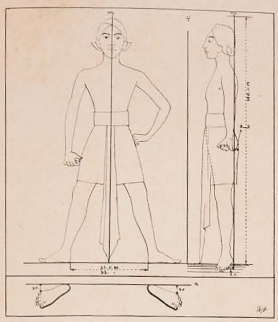

1

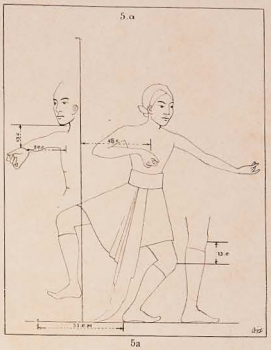

5a

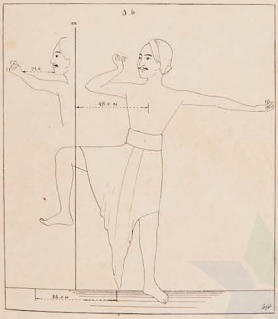

5b

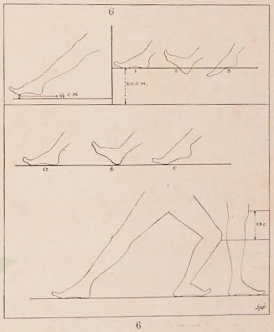

6

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

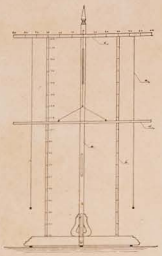

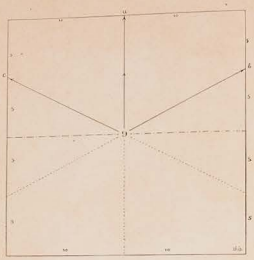

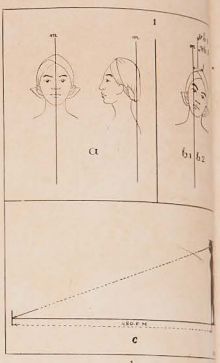

1

2

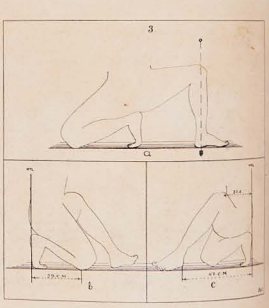

3

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

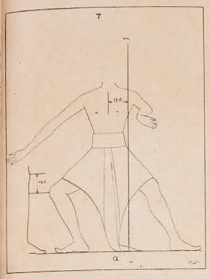

7a

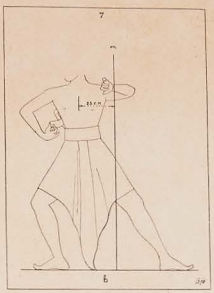

7b

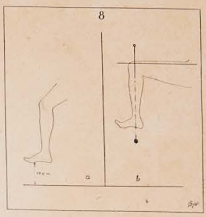

8

10a

10b

10c

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Poentadewa op olifant met gevolg voorafgegaan door vaandel.

Van links naar rechts: draagstoel Droepadi; Nakoela op wit paard; Ardjoena in strijdwagen omgeven door gevolg voorafgegaan door vaandel; gevolg van Bima.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

n omgeven door gevolg

